

Voorwoord

Het echtscheidingsrecht staat nog steeds in de politieke belangstelling. In september 2017 is de Divorce Challenge gestart met als doel het aantal vechtscheidingen terug te dringen en de negatieve gevolgen voor kinderen te verminderen. Deze Divorce Challenge heeft een vervolg gekregen in het Platform Divorce Challenge, dat de ideeën van de Divorce Challenge poogt uit te werken.

Het wetsvoorstel 34118 Scheiden zonder rechter, dat scheiden bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, dus zonder tussenkomst van de rechter mogelijk zou maken, is ingetrokken. Ook de discussie over partner- en kinderalimentatie speelt nog steeds. Het initiatief wetsvoorstel 34231 is nog steeds aanhangig en beoogt na een kritisch advies van de Afdeling advisering van de Raad van State inmiddels met name nog slechts een gewijzigde bekorting van de alimentatieduur. Eerder was op 17 februari 2015 het initiatief wetsvoorstel 34154 Herziening kinderalimentatie bij de Tweede Kamer ingediend. De indieners van het wetsvoorstel beogen de systematiek van de berekening van kinderalimentatie zodanig te vereenvoudigen dat het voor onderhoudsplichtige ouders met gebruikmaking van een simpel in te vullen tool mogelijk is zelf uit te rekenen welk bedrag er voor een kind maandelijks aan kinderalimentatie kan worden vastgelegd. De duur van de kinderalimentatie wordt beperkt tot de leeftijd van 18 jaar, tenzij het kind studeert of naar school gaat. In dat laatste geval ontstaat een recht op kinderalimentatie tot 23 jaar. In het wetsvoorstel wordt voorgesteld de stiefouderverplichting te laten vervallen. Over dit wetsvoorstel heeft de Raad van State geadviseerd dat het voorstel niet in overeenstemming is met het in het Burgerlijk Wetboek vastgelegde uitgangspunt dat ouders naar draagkracht bijdragen in de kosten van de verzorging en de opvoeding van al hun kinderen.

In april 2013 is een nieuwe richtlijn voor de berekening van kinderalimentatie in werking getreden. In januari 2014 is het rapport Alimentatienormen aangepast aan de ervaringen met de nieuwe manier van berekenen. In het rapport van januari 2015 is door de expertgroep een aanbeveling gegeven hoe om te gaan met de gevolgen van de sinds 1 januari 2015 in werking getreden Wet Hervorming Kindregelingen, waaronder een aantal fiscale maatregelen die grote gevolgen hebben

voor de berekening van kinderalimentatie. Het rapport van 2016 is aangepast aan de uitspraak van de Hoge Raad van 9 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3011. De meest in het oog springende wijziging in het rapport van 2018 is de invoering van een zorgkortingspercentage van 5%. Het rapport Alimentatienormen, evenals het rapport over de kosten van kinderen zijn voor de praktijk van groot belang. De meest recente versie van het rapport treft u aan in dit memo, evenals de tarieven en tabellen 2018. Het huwelijksvermogensrecht is het laatste decennium al via diverse wetten gewijzigd, laatstelijk per 1 januari 2018.

Alle ontwikkelingen, jurisprudentie en regelgeving vindt u bij elkaar in dit Memo echtscheiding en alimentatie.

Van de Procesreglementen familie- en jeugdrecht rechtbanken zijn het Procesreglement Scheiding (1 april 2018), het Procesreglement Alimentatie (1 april 2018), het Procesreglement Gezag en Omgang en het Procesreglement Bijstandsverhaal (1 april 2018), evenals het Procesreglement verzoekschriftprocedures familiezaken gerechtshoven (1 januari 2018) in dit memo opgenomen.

Tevens treft u enige beschouwingen aan over de zeer belangrijke internationaal privaatrechtelijke aspecten van een internationale echtscheiding. Zowel de rechtsmacht als het toepasselijk recht bij echtscheiding, internationale gezagsregelingen, omgangsregelingen, huwelijksvermogensrecht en pensioenverevening in internationale context worden behandeld. Op 18 juni 2011 is de EU Alimentatieverordening en het Haags Alimentatieprotocol van toepassing geworden. De rechtspraak bij deze nieuwe instrumenten komt uitgebreid aan de orde. In het bijzonder hoe artikel 5 Haags Alimentatieprotocol (toepasselijk recht op partneralimentatie) door de verschillende rechters in den lande wordt geïnterpreteerd. Ook de rechtspraak inzake de Nederlandse gemeenschap van goederen en buitenlandse nalatenschappen worden in beeld gebracht. Alle relevante rechtspraak bij internationale echtscheiding zijn handig gerubriceerd en bijeengebracht.

Verder is aandacht besteed aan de samenlevingsvormen buiten het huwelijk, met name aan de partnerschapregistratie.

Arlette van Maas de Bie
Pieter Dorhout
Ivo Pieters

INHOUDSOPGAVE

1. **Echtscheidingsrecht** / 1
    - 1.1 Materieel recht / 1
    - 1.2 Procedure / 3
    - 1.3 Rechterlijke competentie / 23
    - 1.4 Voorlopige voorzieningen / 24
    - 1.5 Nevenvoorzieningen / 29
    - 1.6 Echtscheidingsconvenant / 31
    - 1.7 Ontbinding van een geregistreerd partnerschap / 33
    - 1.8 Procesreglement Scheiding / 33
    - 1.9 Procesreglement verzoekschriftprocedures familie zaken gerechtshoven 2018 / 65
    - 1.10 Procesreglement Alimentatie / 85
    - 1.11 Procesreglement Bijstandsverhaal / 96
    - 1.12 Procesreglement Gezag en Omgang / 104

  2. **Scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed** / 115
    - 2.1 Scheiding van tafel en bed / 115
    - 2.2 Ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed / 116
    - 2.3 Flitsscheiding / 117

  3. **Alimentatie** / 119
    - 3.1 Rechtsgrond partneralimentatie / 119
    - 3.2 Wetsartikelen alimentatie / 119
    - 3.3 Alimentatienormen / 129
- Rapport alimentatienormen versie 2018-1** / 130
- Bijlage 2018 (eerste helft) bij het rapport van de Expertgroep Alimentatienormen** / 211
- Draagkrachttabel** / 243
- Bijlage 1 Kosten van kinderen ten behoeve van vaststelling kinderalimentatie** / 245
- Bijlage 2 Alimentatie en winst uit onderneming** / 266

- 3.4 Financiën met betrekking tot kinderen / 277
- 3.5 Co-ouderschap / 278
- 3.6 Kinderbijslag en kindgebonden budget / 281
- 3.7 Participatiewet / 282
- 3.8 Indexeringspercentages / 290
- 3.9 Jurisprudentie / 291
- 3.9.1 Partneralimentatie / 291
- 3.9.2 Jurisprudentie kinderalimentatie / 298
- 3.9.3 Bijstandsverhaal / 303
- 3.10 Alimentatie en pensioenverrekening / 306
- 3.11 Wet Limitering Alimentatie / 308
- 3.12 Alimentatie onder de Wet IB 2001 / 310
- 3.13 Recente ontwikkelingen / 311

- 4. **Echtelijke woning+** / 314
- 4.1 Wetsartikelen / 314
- 4.2 Jurisprudentie / 315

- 5. **Boedelverdeling, huwelijksvermogensrecht, verevening pensioenrechten en beslag** / 318
- 5.1 Pensioenrechten / 328
- 5.2 Wet verevening pensioenrechten bij scheiding / 331
- 5.3 Gemeenschappelijke goederen / 339
- 5.4 Ontbinding van de gemeenschap / 340
- 5.5 Huwelijksvoorwaarden / 347
- 5.6 Beslag / 348

- 6. **Gezag en omgang na echtscheiding** / 351
- 6.1 Nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot het gezag / 351
- 6.2 Gezag / 353
- 6.3 Verdeling van de zorg en informatie / 361
- 6.4 Jurisprudentie omgang / 364
- 6.5 Jurisprudentie informatie / 369
- 6.6 Jurisprudentie gezamenlijk ouderlijk gezag / 371
- 6.7 Internationale kinderontvoering / 373

- 7a. **De Raad voor de Kinderbescherming** / 376

- 7b. **Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen** / 380

- 7c. **Scheidingsbemiddelaars** / 382

- 8. **Internationaal privaatrecht** / 384
- 8.1 Rechtsmacht Nederlandse rechter / 385
- 8.2 Toepasselijk recht inzake echtscheiding / 412

- 8.3 Toepasselijk recht inzake alimentatie / 418
- 8.4 Toepasselijk recht inzake gezagsvoorziening / 429
- 8.5 Toepasselijk recht inzake de verdeling van de huwelijksgemeenschap / 436
- 8.5.1 Haags Huwelijkgevolgenverdrag 1905 / 487
- 8.5.2 Haags Huwelijkvermogensverdrag 1978 / 488
- 8.5.3 Rechtsbetrekkingen tussen de echtgenoten / 493
- 8.6 Toepasselijk recht bij pensioenverrekening/
pensioenverevening / 495

- 9. **Geregistreerd partnerschap** / 506
- 9.1 Inleiding / 506
- 9.2 Huidige regelgeving t.a.v. registratie / 506
- 9.3 Einde relatie en onderhoudsverplichtingen / 507
- 9.4 Einde alimentatieplicht: de werking van artikel 160 BW en het
partnerschap van twee personen van hetzelfde geslacht / 510
- 9.5 Leefvormen en de betrekkingen met kinderen / 511
- 9.6 Onderhoudsplicht ten opzichte van kinderen / 512
- 9.7 Onderhoudsplicht t.o.v. kinderen geboren voordat het
partnerschap is geregistreerd / 514

1. Echtscheidingsrecht

1.1 Materieel recht

Art. 1:149 BW. Het huwelijk eindigt:

- a. door de dood; (BW 1:34, 426 v.)
- b. indien de vermiste, die overeenkomstig de bepalingen van de tweede of derde afdeling van de achttiende titel van dit boek vermoedelijk overleden dan wel overleden is verklaard, nog in leven is op de dag waarop de achtergebleven echtgenoot een nieuw huwelijk of geregistreerd partnerschap is aangegaan: door de voltrekking van dit huwelijk of geregistreerd partnerschap;
- c. door echtscheiding, overeenkomstig de bepalingen van de tweede afdeling van deze titel; (BW 1:150 v.)
- d. door ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, overeenkomstig de bepalingen van de tweede afdeling van de tiende titel van dit boek. (BW 1:3, 58 sub d, 99, 134, 179 v.)

Art. 1:150 BW. Echtscheiding tussen echtgenoten die niet van tafel en bed gescheiden zijn, wordt uitgesproken op verzoek van één der echtgenoten of op hun gemeenschappelijk verzoek (BW 1:151 v., 154)

Art. 1:151 BW. Echtscheiding wordt op verzoek van één der echtgenoten uitgesproken, indien het huwelijk duurzaam ontwricht is. (BW 1:152, 153, 156, 169, 179)

Art. 1:153 BW. – 1. Indien als gevolg van de verzochte echtscheiding een bestaand vooruitzicht op uitkeringen aan de andere echtgenoot na vooroverlijden van de echtgenoot die het verzoek heeft gedaan zou teloorgaan of in ernstige mate zou verminderen, en de andere echtgenoot deswege tegen dat verzoek verweer voert, kan deze niet worden toegewezen voordat daaromtrent een voorziening is getroffen, die gelet op de omstandigheden van het geval, ten opzichte van beide echtgenoten billijk is te achten. De rechter kan daartoe een termijn stellen.

– 2. Het eerste lid is niet van toepassing:

- a. indien redelijkerwijs te verwachten is dat de andere echtgenoot zelf voor dat geval voldoende voorzieningen kan treffen;

- b. indien de duurzame ontwrichting van het huwelijk in overwegende mate te wijten is aan de andere echtgenoot. (BW 1:157, 180; Alg. burg. pensioenwet G 4, H5; Pensioen en spaarf. wet 8a)

Art. 1:154 BW. – 1. Echtscheiding wordt op gemeenschappelijk verzoek van de echtgenoten uitgesproken indien het verzoek is gegrond op hun beider oordeel dat het huwelijk duurzaam ontwrcht is.

– 2. Ieder der echtgenoten is tot op het tijdstip der uitspraak bevoegd het verzoek in te trekken. (BW 1:150, 155, 156, 181)

Art. 1:155 BW. Ingeval van echtscheiding en voor zover de ene echtgenoot na de huwelijksluiting en voor de echtscheiding pensioenaanspraken heeft opgebouwd, heeft de andere echtgenoot overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding recht op pensioenevening, tenzij de echtgenoten op de wijze voorzien in deze wet toepasselijkheid daarvan hebben uitgesloten. (BW 1:94)

Art. 1:163 BW. – 1. De echtscheiding komt tot stand door de inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand.

– 2. De inschrijving geschiedt op verzoek van partijen of van één van hen.

– 3. Indien het verzoek tot inschrijving niet is gedaan uiterlijk zes maanden na de dag waarop de beschikking in kracht van gewijsde is gegaan, verliest de beschikking zijn kracht. (BW 1:21 v., 177, 183, 280 tweede lid, 310 tweede lid)

Art. 1:164 BW. – 1. Indien een tussen de echtgenoten bestaande gemeenschap van goederen door één van hen is benadeeld doordat hij na de aanvang van het geding of binnen zes maanden daarvoor lichtvaardig schulden heeft gemaakt, goederen der gemeenschap heeft verspild, of rechtshandelingen als bedoeld in artikel 88 van dit boek zonder de vereiste toestemming of machtiging heeft verricht, is hij gehouden na de inschrijving van de beschikking waarbij de echtscheiding is uitgesproken, de aangerichte schade aan de gemeenschap te vergoeden.

– 2. Een op het vorige lid gegronde rechtsvordering kan niet later worden ingesteld dan drie jaren na de inschrijving van de beschikking (BW 1:86, 88, 89, 90, 93, 109, 111, 163, 174; 3:45 v.; 6:95 v., 162)

Art. 1:166 BW. Indien de gescheiden echtgenoten met elkander hertrouwen of een geregistreerd partnerschap aangaan, herleven alle gevolgen van het huwelijk van rechtswege, alsof er geen echtscheiding had plaats gehad. Nochtans wordt de geldigheid van rechtshandelingen die tussen de ontbinding van het huwelijk en het nieuwe huwelijk

of het geregistreerd partnerschap zijn verricht, beoordeeld naar het tijdstip der handeling. Op het maken van of wijzigen van huwelijkse voorwaarden, bedoeld in titel 8, vóór het aangaan van het nieuwe huwelijk of de registratie vindt artikel 119 overeenkomstige toepassing. (BW 1:176, 202)

1.2 Procedure

Als gevolg van de gefaseerde inwerkingtreding van de wetgeving waarmee digitaal procederen mogelijk wordt gemaakt (KEI-wetgeving) zijn gedurende enige tijd twee verschillende versies van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geldend, één voor de gevallen waarin digitaal procederen geldt en één voor de gevallen waarin dat nog niet het geval is. Voor familierechtelijke procedures is de invoering van KEI nog niet in zicht, zodat hiervoor de geconsolideerde tekst van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geldt in het geval van niet-digitaal procederen. Bij het verzoekschrift tot echtscheiding dienen de ouders een ouderschapsplan te voegen.

In zaken betreffende minderjarigen, uitgezonderd die welke het levensonderhoud van de minderjarige betreffen, mag de rechter niet beslissen dan nadat een ouder op diens verzoek in de gelegenheid is gesteld een rapport van een niet door de rechter benoemde deskundige over te leggen, mits dat mede tot de beslissing van de zaak kan leiden en tenzij het belang van het kind zich daartegen verzet. In zaken betreffende de ondertoezichtstelling van minderjarigen, de beëindiging van het ouderlijk gezag of de voogdij moet de rechter op verzoek van een ouder en na overleg met die ouder een deskundige benoemen, mits dat mede tot beslissing van de zaak kan leiden en het belang van het kind zich daartegen niet verzet. De Hoge Raad heeft in een belangrijke uitspraak geoordeeld dat een afwijzing van artikel 810a goed gemotiveerd moet worden (HR 5 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2632).

Alle familierechtelijke procedures zijn verzoekschriftprocedures. Dat betekent dat artikel 261 tot en met 291 van het eerste boek Rv, titel 3 van toepassing zijn, evenals artikel 358 tot en met 362 voor de procedure in hoger beroep. Aan de indiening van een verzoekschrift in hoger beroep wordt een termijn van vier weken na toezending van het beroepschrift gesteld, tenzij de rechter anders bepaalt (artikel 361 Rv, zie echter artikel 1.3.2 Procesreglement verzoekschriftprocedures familie zaken gerechtshoven, waarin een termijn van zes weken wordt genoemd).

De bepalingen ten aanzien van de rechtsmacht zijn gewijzigd en terug te vinden in artikel 1 tot en met 12 van het eerste boek Rv. Veel belangrijke bepalingen zijn te vinden in de verordening Brussel II-bis.

Deze verordening nr. 2201/2003 van de Raad betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid is aangenomen op 22 november 2003 en in werking getreden op 1 maart 2005. De verordening heeft rechtstreekse werking in de lidstaten en voorrang voor het commune internationale bevoegdheidsrecht. Zie voor een bespreking van de artikelen paragraaf 8.1.

Daarnaast gelden de regels van artikel 815 tot en met 828 van het derde boek Rv, titel 6 afdeling 2.

Rechtsmacht (commune internationale bevoegdheidsrecht)

Art. 1. Onverminderd het omtrent rechtsmacht in verdragen en EG-verordeningen bepaalde wordt de rechtsmacht van de Nederlandse rechter beheerst door de volgende bepalingen.

Art. 2. In zaken die bij dagvaarding moeten worden ingeleid, heeft de Nederlandse rechter rechtsmacht indien de gedaagde in Nederland zijn woonplaats of gewone verblijfplaats heeft.

Art. 3. In zaken die bij verzoekschrift moeten worden ingeleid, met uitzondering van zaken als bedoeld in artikelen 4 en 5, heeft de Nederlandse rechter rechtsmacht indien:

- a. hetzij de verzoeker of, indien er meer verzoekers zijn, een van hen, hetzij een van de in het verzoekschrift genoemde belanghebbenden in Nederland zijn woonplaats of gewone verblijfplaats heeft,
- b. het verzoek betrekking heeft op een bij dagvaarding ingeleid of in te leiden geding ten aanzien waarvan de Nederlandse rechter rechtsmacht heeft, of
- c. de zaak anderszins voldoende met de rechtssfeer van Nederland verbonden is.

Art. 4. – 1. Indien de Verordening (EG) Nr. 2201/2003 van de Raad van de Europese Unie van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000 (PbEU L 338) niet van toepassing is, wordt de rechtsmacht van de rechter met betrekking tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, nietigverklaring, alsmede nietigheid en geldigheid van het huwelijk uitsluitend bepaald overeenkomstig de artikelen 3, 4 en 5 van deze verordening.

– 2. Heeft de Nederlandse rechter rechtsmacht met betrekking tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het

huwelijk na scheiding van tafel en bed, nietigheid, nietigverklaring of geldigheid van huwelijken, dan heeft hij, voorzover de in het eerste lid genoemde verordening daarop niet van toepassing is en onverminderd artikel 1, tevens rechtsmacht tot het treffen van voorlopige en bewaurende maatregelen voorzover die verband houden met echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, nietigverklaring, alsmede nietigheid en geldigheid van huwelijken.

– 3. Heeft de Nederlandse rechter rechtsmacht met betrekking tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, nietigheid, nietigverklaring of geldigheid van huwelijken, dan heeft hij, voorzover de in het eerste lid genoemde verordening daarop niet van toepassing is en onverminderd artikel 1, tevens rechtsmacht ter zake van daarmee verband houdende nevenvoorzieningen, met dien verstande

- a. dat met betrekking tot de voorzieningen als bedoeld in artikel 827, eerste lid, onder d en e, de Nederlandse rechter uitsluitend rechtsmacht heeft als de woning in Nederland is gelegen, en
- b. dat met betrekking tot verzoeken tot regeling van het gezag en het omgangsrecht de Nederlandse rechter zich onbevoegd verklaart indien hij zich, wegens de geringe verbondenheid van de zaak met de rechtssfeer van Nederland, niet in staat acht het belang van het kind naar behoren te beoordelen.

– 4. Met betrekking tot het geregistreerd partnerschap zijn het eerste tot en met het derde lid van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de Nederlandse rechter steeds rechtsmacht heeft indien het geregistreerd partnerschap in Nederland is aangegaan.

Art. 5. Onverminderd artikel 1 heeft de Nederlandse rechter in zaken betreffende ouderlijke verantwoordelijkheid geen rechtsmacht indien het kind zijn gewone verblijfplaats niet in Nederland heeft, tenzij hij zich, in een uitzonderlijk geval, wegens de verbondenheid van de zaak met de rechtssfeer van Nederland, in staat acht het belang van het kind naar behoren te beoordelen.

Art. 9. Komt de Nederlandse rechter niet op grond van de artikelen 2 tot en met 8 rechtsmacht toe, dan heeft hij niettemin rechtsmacht indien:

- a. het een rechtsbetrekking betreft die ter vrije bepaling van partijen staat en de gedaagde of belanghebbende in de procedure is verschenen niet uitsluitend of mede met het doel de rechtsmacht van de Nederlandse rechter te betwisten, tenzij voor rechtsmacht van de Nederlandse rechter geen redelijk belang aanwezig is,
- b. een gerechtelijke procedure buiten Nederland onmogelijk blijkt, of

- c. een zaak die bij dagvaarding moet worden ingeleid voldoende met de rechtssfeer van Nederland verbonden is en het onaanvaardbaar is van de eiser te vergen dat hij de zaak aan het oordeel van een rechter van een vreemde staat onderwerpt.

Art. 12. Indien een zaak voor een rechter van een vreemde staat aanhangig is gemaakt en daarin een beslissing kan worden gegeven die voor erkenning en, in voorkomend geval, voor tenuitvoerlegging in Nederland vatbaar is, kan de Nederlandse rechter bij wie nadien een zaak tussen dezelfde partijen over hetzelfde onderwerp is aangebracht, de behandeling aanhouden totdat daarin door eerstbedoelde rechter is beslist. Indien die beslissing voor erkenning en, in voorkomend geval, voor tenuitvoerlegging in Nederland vatbaar blijkt te zijn, verklaart de Nederlandse rechter zich onbevoegd. Indien het een zaak betreft die bij dagvaarding moet worden ingeleid, is artikel 11 van overeenkomstige toepassing.

Art. 13. De bevoegdheid van de Nederlandse rechter tot het treffen van bewarende of voorlopige maatregelen kan niet worden betwist op de enkele grond dat hij met betrekking tot de zaak ten principale geen rechtsmacht heeft.

Jurisprudentie

Hof 's-Gravenhage 21 december 2005, EB 2006/32

Bevoegdheid rechter igv echtscheiding van partijen die hun gewone verblijfplaats op Malta hebben. Artikel 2 Brussel II verhindert toegang tot Nederlandse rechter.

Hof: Nu artikel 2 Brussel II de vrouw (met de Nederlandse nationaliteit) feitelijk de toegang tot de rechter verhindert bij haar verzoek tot echtscheiding en daardoor in strijd komt met algemene beginselen van het gemeenschapsrecht, zal het hof die bepaling Brussel II in dit geval buiten beschouwing laten.

Artikel 9 Rv bepaalt dat de Nederlandse rechter wel rechtsmacht toekomt in het geval een gerechtelijke procedure buiten Nederland onmogelijk blijkt.

Een beslissing van de Nederlandse rechter waarin de echtscheiding tussen partijen wordt uitgesproken wordt in Malta erkend.

DERDE TITEL. DE VERZOEKSCRIFTPROCEDURE IN EERSTE AANLEG

EERSTE AFDELING. ALGEMENE BEPALING

Art. 261. – 1. Voor zover uit de wet niet anders voortvloeit, is deze titel van toepassing op alle zaken die met een verzoekschrift moeten

worden ingeleid, alsmede op zaken waarin de rechter ambtshalve een beschikking geeft.

– 2. Met een verzoekschrift worden ingeleid de zaken ten aanzien waarvan dit uit de wet voortvloeit.

TWEDE AFDELING. RELATIEVE BEVOEGDHEID

Art. 262. Tenzij de wet anders bepaalt, is bevoegd:

- a. de rechter van de woonplaats van hetzij de verzoeker of één van de verzoekers, hetzij één van de in het verzoekschrift genoemde belanghebbenden dan wel, als zodanige woonplaats in Nederland niet bekend is, de rechter van het werkelijk verblijf van één van hen;
- b. indien het verzoek betrekking heeft op een bij dagvaarding ingeleid of in te leiden geding, de rechter die bevoegd is van dat geding kennis te nemen, tenzij het verzoek niet behoort tot diens absolute bevoegdheid.

Art. 263. In zaken die uitsluitend betreffen de aanvulling van de registers van de burgerlijke stand of de inschrijving, doorhaling of wijziging van daarin in te schrijven of ingeschreven akten, is bevoegd de rechter binnen wiens rechtsgebied de akte is of moet worden ingeschreven. In zaken als bedoeld in de eerste zin, die betrekking hebben op krachtens Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek BES in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente 's-Gravenhage in te schrijven of ingeschreven akten, is bevoegd de rechter van de rechtbank Den Haag.

Art. 264. In zaken betreffende huur van gebouwde onroerende zaken of een gedeelte daarvan is uitsluitend bevoegd de rechter binnen wiens rechtsgebied het gehuurde of het grootste gedeelte daarvan is gelegen.

Art. 265. In zaken betreffende minderjarigen is bevoegd de rechter van de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats in Nederland, van het werkelijk verblijf van de minderjarige.

Art. 266. In zaken betreffende curatele, onderbewindstelling ter bescherming van meerderjarigen of mentorschap ten behoeve van meerderjarigen is bevoegd de rechter van de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats in Nederland, van het werkelijk verblijf van degene wiens curatele onderscheidenlijk goederen of mentorschap het betreft.

Art. 267. In zaken van afwezigheid of vermissing is bevoegd de rechter van de verlaten woonplaats van de afwezige of vermiste. Ten aanzien van de vaststelling van overlijden is bevoegd de rechter te 's-Gravenhage.

Art. 268. – 1. In zaken betreffende nalatenschappen is bevoegd de rechter van de laatste woonplaats van de overledene. In afwijking van de eerste zin is in zaken die volgens afdeling 7 van titel 5 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek met een verzoekschrift moeten worden ingeleid, bevoegd de rechter van de woonplaats van de rechthebbende.

– 2. Van de in artikel 12, vierde lid, tweede volzin, bedoelde beschikking wordt door de griffier afschrift gezonden aan de als uitsluitend bevoegde aangewezen kantonrechter, aan de onder curatele gestelde, de rechthebbende en degene ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld en voorts aan de curator, de mentor en aan ieder der bewindvoerders. Van de beslissing is geen hogere voorziening toegelaten. De kantonrechter die als uitsluitend bevoegde is aangewezen, is aan die aanwijzing gebonden.

Art. 269. Wijzen de artikelen 262 tot en met 268 geen bevoegde rechter aan, dan is de rechter te 's-Gravenhage bevoegd.

Art. 270. – 1. Indien de rechter, zonodig ambtshalve, beslist dat niet hij, maar een andere rechter van gelijke rang bevoegd is, verwijst hij de zaak in de stand waarin deze zich bevindt, naar die andere rechter. De griffier zendt een afschrift van de beschikking aan de rechter naar wie de zaak is verwezen. Verwijzing als bedoeld in dit lid vindt niet plaats indien de verzoeker en de opgeroepen belanghebbenden hebben aangegeven dat zij geen verwijzing wensen.

– 2. In zaken met betrekking tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed, ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed en ontbinding van een geregistreerd partnerschap en daarmee verband houdende verzoeken tot het treffen van een voorlopige voorziening of een nevenvoorziening, vindt een verwijzing als bedoeld in het eerste lid slechts plaats indien de andere echtgenoot of geregistreerde partner de bevoegdheid betwist.

– 3. Tegen de beslissing waarbij een betwisting van bevoegdheid wordt verworpen of de zaak naar een andere rechter wordt verwezen, is geen hogere voorziening toegelaten. De rechter naar wie de zaak is verwezen, is aan die verwijzing gebonden. De vorige zin mist toepassing indien de rechter zich tevens absoluut onbevoegd verklaart en de zaak verwijst naar een hogere rechter.

DERDE AFDELING. OPROEPING

Art. 271. De oproeping van verzoekers of van in de procedure verschenen belanghebbenden geschiedt door de griffier bij gewone brief, tenzij de rechter anders bepaalt.

Art. 272. De oproeping van niet in de procedure verschenen belanghebbenden van wie de woonplaats of het werkelijk verblijf onbekend zijn, geschiedt door plaatsing van de oproeping in de Staatscourant. De rechter kan bepalen dat de oproeping tevens op andere wijze geschiedt.

De oproeping van overige niet in de procedure verschenen belanghebbenden geschiedt door de griffier bij aangetekende brief, tenzij de rechter anders bepaalt.

Art. 273. De oproeping van een rechterlijke autoriteit, het openbaar ministerie of de raad voor de kindbescherming geschiedt door de griffier bij gewone brief.

Art. 274. Oproepingen die bij brief geschieden, vermelden de dag van de verzending. Deze vermelding geschiedt niet slechts op de envelop.

Art. 275. Indien de griffier een bij aangetekende brief verzonden oproeping terug ontvangt en hem blijkt dat de geadresseerde op de dag van verzending of uiterlijk een week nadien in de daartoe bestemde registers ingeschreven stond op het op de oproeping vermelde adres, verzendt hij de oproeping onverwijld bij gewone brief. In de overige gevallen waarin de griffier de oproeping terug ontvangt, verbetert de griffier, indien mogelijk, het op de oproeping vermelde adres en verzendt hij de oproeping opnieuw bij aangetekende brief, tenzij de rechter anders bepaalt.

Art. 276. – 1. Oproepingen vermelden de plaats, de dag en het uur van de terechtzitting. Zij worden zo spoedig mogelijk en ten minste een week vóór die dag verzonden, tenzij de rechter anders bepaalt.

– 2. De oproeping bevat tevens de mededeling of voor de indiening van een verweerschrift griffierecht zal worden geheven en dat indien de verweerder het verschuldigde griffierecht niet tijdig heeft voldaan de rechter het ingediende verweerschrift niet bij zijn beslissing op het verzoek betreft, binnen welke termijn dit griffierecht betaald dient te worden, alsmede een verwijzing naar een vindplaats van de meest recente bijlage behorende bij de Wet griffierechten burgerlijke zaken waarin de hoogte van de griffierechten staan vermeld. Hierbij wordt vermeld dat van een persoon die onvermogen is, een bij of krachtens de wet vastgesteld griffierecht voor onvermogenen wordt geheven, indien hij op het tijdstip waarop het griffierecht wordt geheven heeft overgelegd:

1°. een afschrift van het besluit tot toevoeging, bedoeld in artikel 29 van de Wet op de rechtsbijstand, of indien dit niet mogelijk is ten

gevolge van omstandigheden die redelijkerwijs niet aan hem zijn toe te rekenen, een afschrift van de aanvraag als bedoeld in artikel 24, tweede lid, van de Wet op de Rechtsbijstand, dan wel

2°. een verklaring van het bestuur van de raad voor rechtsbijstand als bedoeld in artikel 7, derde lid, onderdeel e, van de Wet op de rechtsbijstand waaruit blijkt dat zijn inkomen niet meer bedraagt dan de inkomens, bedoeld in de algemene maatregel van bestuur krachtens artikel 35, tweede lid, van die wet.

– 3 Indien het een zaak betreft waarbij meerdere belanghebbenden zijn betrokken, bevat de oproeping tevens de mededeling dat van belanghebbenden die bij dezelfde advocaat verschijnen en gelijklopende verweerschriften indienen, op basis van artikel 15 van de Wet griffierechten burgerlijke zaken slechts eenmaal een gezamenlijk griffierecht wordt geheven.

Art. 277. – 1. De oproeping bij brief van verzoekers of belanghebbenden die geen bekende woonplaats of bekend werkelijk verblijf in Nederland hebben, maar wel een bekende woonplaats of een bekend werkelijk verblijf in een Staat waar de verordening 1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken ('de betekening en de kennisgeving van stukken'), en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1348/2000 (PbEU L 324/79) van toepassing is, geschiedt door rechtstreekse verzending overeenkomstig artikel 14 van de verordening. In plaats daarvan mag het gerecht ook een vertaling van de oproeping verzenden in een taal als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de verordening. Het gerecht maakt in de oproeping melding van de verzending, alsmede van het volgende:

- a. de datum van verzending;
- b. de wijze van verzending;
- c. of een vertaling is verzonden en zo ja, in welke taal;
- d. de mededeling in een van de in artikel 8, eerste lid, van de verordening bedoelde talen, dat degene voor wie het stuk bestemd is, dit mag weigeren als het niet gesteld is in of niet vergezeld gaat van een vertaling in een van de in artikel 8, eerste lid, van de verordening bedoelde talen en dat geweigerde stukken naar hem moeten worden gezonden.

– 2. Het gerecht mag de oproeping ook verrichten door verzending daarvan of van een vertaling daarvan als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de in het eerste lid bedoelde verordening aan een ontvangende instantie als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van die verordening, ter betekening aan degene voor wie de oproeping bestemd is. Het gerecht